

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Tomáše Mottla a soudkyň JUDr. Blanky Trávníkové a Mgr. Lucie Jackwerthové v právní věci žalobce **B. Š.**, narozeného xxx, bytem v xxx, xxx, zastoupeného Mgr. Petrem Galiou, advokátem se sídlem v Litoměřicích, Sovova 709/5, proti žalované **České republice – Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o **zadostiučinění za nemajetkovou újmu**, o odvolání žalobce i žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 13. ledna 2017, č. j. 31 C 214/2015-106,

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně **se potvrzuje.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 67 500 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05 % od 4. 8. 2015 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu co do zaplacení 170 500 Kč se zákonným úrokem z prodlení (výrok II.) a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 39 308 Kč (výrok III.). Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce domáhal zaplacení 238 000 Kč jakožto nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí a nepřiměřenou délku řízení vedeného u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 3 T 66/2013. Žalobce požadoval částku 200 000 Kč na náhradě nemajetkové újmy, která mu byla způsobena nezákonným rozhodnutím vydaným v trestním řízení, neboť proti žalobci bylo zahájeno trestní stíhání usnesením Policie ČR ze dne 5. 11. 2012 pro trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, 3 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona v tehdejší znění (dále jen „trestní zákon“), ale žalobce byl v dalším trestním řízení zproštěn obžaloby dle § 226 písm. a)

zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu (dále jen „trestní řád“). Za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce trestního řízení dále žalobce požadoval 38 000 Kč. Žalobce tvrdil, že jej nezákonné trestní stíhání stigmatizovalo, žije na malém městě, kde se všichni znají a setkával se tak s nedůvěrou, odmítáním a posměchem, což jej zasáhlo o to více, že je staršího věku a jeho zdravotní stav není dobrý. Trpěl tísní, úzkostí, nespavostí a podstatně omezil kontakt se svým sociálním okolím.

Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby s tím, že žalobce neprokázal vznik nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím a nevznikla ani újma nárokováná za nepřiměřenou délku řízení, neboť posuzované trestní řízení bylo skončeno rozhodnutím ve lhůtě přiměřené.

Soud prvního stupně rozhodl napadeným rozsudkem o nároku žalobce tak, že uložil žalované zaplatit žalobci 67 500 Kč s příslušenstvím a zamítl žalobu s návrhem na zaplacení částky 170 500 Kč s příslušenstvím.

Pokud jde o újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím, konstatoval soud prvního stupně, že žalobce byl stíhán pro trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona, se sazbou odnětí svobody na dva až osm let, ale v řízení byl žalobce pravomocně zproštěn obžaloby. Žalobci dle výsledků dokazování před soudem prvního stupně vznikla nemajetková újma ztotožnitelná se subjektivními pocity frustrace, stresu a nejistoty. Bylo zasaženo do práva žalobce na ochranu soukromého a rodinného života, dobré pověsti a jména. Svědeckými výpověďmi bylo prokázáno, že se skutečnost, že je žalobce trestně stíhán se stala v městečku xxx známou. Bylo také svědecky prokázáno, že žalobce omezil v období trestního stíhání kontakt se sociálním okolím včetně rodinných příslušníků. Starosta xxx Ing. Jaroslav B. jako svědek potvrdil, že žalobce byl dříve v městečku znám jako bezproblémový člověk, který provozoval xxx xxx xxx. V souvislosti s trestním řízením byl však žalobce terčem vtipů, což potvrdil svědecky i Jiří S., hostinský restaurace xxx v xxx. Navíc žalobce lékařskou zprávou MUDr. Ireny P. ze dne 21. 11. 2016 žalobce prokázal, že byl léčen pro xxx xxx xxx (xxx xxx xxx xxx xxx), která se výrazně zhoršila právě na konci roku 2013. Byla konstatována xxx xxx xxx xxx xxx. Vzhledem k uvedenému a skutečnosti, že byl žalobce ohrožen v trestním řízení vysokým trestem, považoval soud prvního stupně za přiměřené zadostiučinění částku 50 000 Kč. Soud prvního stupně také doplnil srovnávací judikaturu v podobě několika prvostupňových rozhodnutí, ale také uvedl rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 20. 7. 2012 č. j. 17 C 126/2010-34 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 5. 2. 2013 č. j. 35 Co 509/2012-88, kdy zadostiučinění 30 000 Kč bylo přiznáno u nemajetkové újmy způsobené řízením vedeným pro trestný čin ohrožování pod vlivem návykové látky dle § 201 odst. 1 trestního zákona. Zde ovšem bylo prokázáno, že trestní řízení nenapáchalo na životě poškozeného větších škod.

Ohledně nároku žalobce na odškodnění újmy způsobené nesprávným úředním postupem uvedl soud prvního stupně, že posuzované trestní řízení bylo poznamenáno dvěma zásadními průtahy, kdy v období od května 2013 do února 2014 bylo první období nečinnosti a v období od června až do srpna 2014 nedodržel okresní soud lhůtu k vypracování rozsudku ze dne 4. 6. 2014. Soud prvního stupně uzavřel, že délka řízení dva roky a dva měsíce sice sama o sobě není nepřijatelnou, nicméně vzhledem k podstatným průtahům, k nimž v trestním řízení došlo, je i zde namíste odškodnění žalobce v penězích (rozsudek ze dne 26. 5. 1993 Bunkate proti Nizozemsku č. 14645/88 – i v případě řízení trvajících kratší dobu může být konstatována nepřiměřenost jejich délky). V souladu se stanoviskem Nejvyššího soudu tak soud prvního stupně přiznal žalobci zadostiučinění ve výši 15 000 Kč za první dva roky řízení

a za další dva měsíce 2500 Kč. Závěr o nepřiměřenosti délky řízení se odvíjí zejména od popsaných průtahů, kdyby jich nebylo, soud by řízení hodnotil jako přiměřeně dlouhé.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podala žalovaná včasné a přípustné odvolání. Namítla, že posuzované trestní řízení bylo vedeno po přiměřenou dobu. Žalovaná konstatovala, že uvedené rozhodnutí Bunkate proti Nizozemsku není přiléhavým pro tento případ, neboť jsou dány odlišné okolnosti. Ve věci Bunkate proti Nizozemsku bylo posuzováno trestní řízení delší o osm měsíců, než řízení předmětné. Navíc odkázala žalovaná na závěry stanoviska Nejvyššího soudu Cpjn 206/2010, dle něhož i v případech, kdy dojde k průtahům, nemusí se jednat o porušení práva na přiměřenou délku řízení, jestliže řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat.

Proti rozsudku podal odvolání také žalobce, který navrhl, aby soud přiznal požadované zadostiučinění v plné výši, která byla předmětem tohoto řízení. Poukázal na následky, které žalobce v důsledku posuzovaného řízení stále nese a namítl, že krácení jeho nároků není na místě.

Odvolací soud odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. Po přezkoumání odvoláním napadeného rozsudku a postupu soudu prvního stupně předcházejícího vydání napadeného rozsudku dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání není důvodné.

Odvolací soud shledal, že ve věci samé soud prvního stupně provedl dokazování v potřebném rozsahu, výsledky tohoto dokazování náležitě zhodnotil postupem podle § 132 o. s. ř. a dospěl na základě provedeného dokazování ke správným skutkovým zjištěním. Z těchto skutkových závěrů odvolací soud v této věci vychází při právním posouzení nároku žalobce. Soud prvního stupně také správně aplikoval dotčená ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Níže uvedené odkazy na zákonná ustanovení uvedená jen číslem paragrafu se vždy týkají ustanovení tohoto zákona.

Žalobce se žalobou domáhal náhrady nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím (usnesením o zahájení trestního stíhání, když výsledkem celého trestního řízení bylo zproštění obžaloby žalobce) ve výši 200 000 Kč. V trestním řízení bylo vydáno nezákonné rozhodnutí, kterým bylo usnesení o zahájení trestního stíhání proti žalobci, když toto rozhodnutí pozbylo svých účinků pozdějším rozhodnutím o zproštění obžaloby žalobce, neboť se neprokázalo, že by se stal skutek, pro který byl žalobce stíhán (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012 sp. zn. 28 Cdo 878/2011, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2003 sp. zn. 25 Cdo 2060/2011).

Podle § 31a odst. 2 se zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Nejvyšší soud vyslovil v rozsudku ze dne 27. 6. 2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, že: „Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.“ Žalobce v řízení

nemajetkovou újmu dostatečně skutkově popsal a také prokázal. Prokázal věrohodně lékařskou zprávou MUDr. Ireny P. ze dne 21. 11. 2016 podstatné zhoršení zdravotního stavu v časové souvislosti s posuzovaným řízením, který si dokonce vyžádal dlouhodobou medikaci. Navíc se dle zprávy následky dosud nezmenšily. Odvolací soud rovněž konstatuje, že žalobce čelil posuzovanému trestnímu stíhání ve svých sedmdesáti letech, tedy rozhodně ve vyšším věku a zvládnutí přirozených dopadů stíhání a trestního stíhání samotného bylo i z tohoto důvodu pro něj obtížnější. Výpovědi dcery žalobce H. F. bylo dále prokázáno vážné narušení vazeb v rodině rovněž v časové souvislosti s trestním řízením, kdy svědkyně popsal podrobně ztrátu zájmu žalobce o vnoučata a rodinný život. Svědci z místa bydliště žalobce, zejména starosta městečka Ing. Jaroslava B. dále potvrdili i změnu chování žalobce jako občana malého města, kdy reagoval odtažitostí na vtipy o jeho trestním stíhání. Tyto skutečnosti potvrdili dále svědek S. a R. Žalobce tak tvrdil a prokázal narušení jeho dobré pověsti, které obtížně snášel jako usedlý obyvatel malého města a dědeček zde žijící rodiny. Odvolací soud se zcela ztotožňuje s hodnocením důkazů, které provedl v tomto směru soud prvního stupně. Žalobce unesl břemeno tvrzení i důkazní a prokázal, že mu náleží zadostiučinění za takto způsobenou újmu. Pokud jde o formu a výši zadostiučinění uvedl soud prvního stupně také srovnávací judikaturu, kterou odvolací soud doplňuje o náleze Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2016 sp. zn. I. ÚS 2394/15, kdy Ústavní soud konstatoval jako zcela postačující žádané odškodnění ve výši 50 000 Kč v případě stěžovatelky obviněné z trestného činu podvodu a později zproštěné z důvodu dle § 226 písm. b) trestního řádu. Stěžovatelka prokázala v této věci poškození zdravotního stavu, narušení soukromého a rodinného života, zhoršení vztahů na pracovišti. Navíc je konstatováno, že stěžovatelka čelila obvinění na samé hranici důvodnosti. Tedy šlo o poškozenou s obdobnými prokázanými následky obviněnou rovněž z trestného činu podvodu, kdy také ve věci žalobce lze učinit závěr o samé hranici důvodnosti trestního stíhání, když zproštěn byl žalobce z důvodu, že nebyl prokázán skutek, z něhož byl žalobce viněn. Podstatou obvinění žalobce bylo to, že žalobce měl zatajit jiné osobě – podnikateli při prodeji nemovité věci skutečnosti o exekucích, které se věci týkaly. Exekuční příkazy k prodeji nemovité věci však byly uvedeny na výpisu z katastru nemovitostí a soud tvrzením o zatajení po provedeném dokazování neuvěřil.

Odvolací soud stejně jako soud prvního stupně má tedy za prokázaného skutkového stavu a s ohledem na shora uvedené přiměřené zadostiučinění ve výši 50 000 Kč.

Žalobce dále uplatnil v řízení nárok na zaplacení 38 000 Kč z důvodu nepřiměřené délky posuzovaného trestního řízení. V tomto případě jde o odpovědnost státu za škodu způsobenou žalobci nesprávným úředním postupem soudu porušením povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě podle § 13 odst. 1 věta druhá. Předpoklady odpovědnosti státu za škodu jsou v takovém případě následující: 1) nesprávný úřední postup v podobě porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě, 2) vznik škody či jiné újmy na straně poškozeného žalobce, 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem (porušením uvedené povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě) a vznikem škody. V obecné rovině platí, že existence nemajetkové újmy se na straně poškozeného v případě porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě předpokládá.

Skutkový stav nebyl v tomto případě mezi účastníky řízení sporný a lze shrnout, že v posuzovaném řízení (vedeném u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 3 T 66/2013) bylo zahájeno řízení sdělením obvinění dne 5. 11. 2012. Dne 30. 4. 2013 byla podána obžaloba, hlavní líčení bylo nařízeno dne 21. 2. 2014 a konalo se dne 29. 3. 2014, dne 4. 6. 2014 byl ve věci vyhlášen zprošťující rozsudek a pokyn k jeho rozeslání byl učiněn 30. 7.

2014 a dne 25. 9. 2014 bylo řízení zcela skončeno rozhodnutím odvolacího soudu o zamítnutí odvolání poškozeného, v lednu 2015 odvolací rozhodnutí nabylo právní moci. Soud prvního stupně v napadeném rozsudku detailně popsal průběh řízení podle obsahu soudního spisu, na jeho zjištění lze odkázat. Celkem toto řízení trvalo dva roky a čtyři a půl měsíce. Odvolací soud se ztotožňuje se závěry soudu prvního stupně v tom, že tato délka řízení by podle ustálené praxe nebyla délkou nepřiměřenou, nicméně trestní řízení bylo stiženo podstatnými průtahy, a to zejména v podobě téměř jednoho roku po nápadu obžaloby dne 30. 4. 2013, kdy hlavní líčení bylo provedeno teprve dne 29. 3. 2014. Délka tohoto průtahu vzhledem k celkové délce posuzovaného řízení představuje necelou polovinu a takový průtah je nutné považovat za excesivní. Z obsahu spisu také není zřejmý žádný důvod k popsanému postupu. Odvolací soud považuje užití citovaného závěru Evropského soudu pro lidská práva ve věci Bunkate proti Nizozemsku (rozsudek ze dne 26. 5. 1993, č. 13645/88) za přiměřené, neboť porušení práva bylo konstatováno ve srovnatelném případě zjištěného průtahu v délce patnácti měsíců z celkové délky řízení dva roky a deset měsíců, tedy šlo o obdobně dlouhý průtah neúměrný celkové době řízení). Za této situace pak bylo porušeno právo žalobce na přiměřenou délku řízení, byť celková délka řízení obecně nepřiměřená nebyla, a to vzhledem k tomu, že téměř polovinu doby řízení představoval ničím neodůvodněný průtah. Jestliže žalovaná odkazovala na stanovisko Nejvyššího soudu Cpjn 206/2000, pak Nejvyšší soud sice konstatuje, že přiměřenou je i řízení poznamenané průtahy, je-li celé řízení skončeno v době, v níž lze skončení očekávat, nicméně zde by bylo možné očekávat řízení téměř o polovinu kratší. Tuto výjimku tedy Nejvyšší soud nevylučuje.

Při posouzení výše zadostiučinění postupoval soud prvního stupně při výpočtu základní částky v souladu se Stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn. 206/2010, ve kterém vymezil, jaká kritéria je nutno vzít v úvahu při posouzení přiměřenosti celkové doby řízení, jak postupovat při stanovení formy a výše přiměřeného zadostiučinění ve smyslu § 31a odst. 3 a jak posuzovat výši zadostiučinění v řízení, která ještě nebyla pravomocně skončena. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že *pro poměry České republiky je přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, pohybuje v rozmezí mezi 15 000 Kč až 20 000 Kč (cca 600 až 800 EUR) za jeden rok řízení, tj. 1250 Kč až 1667 Kč (cca 50 až 67 EUR) za jeden měsíc řízení. Nejvyšší soud přitom ale považuje za nezbytné zohlednit také to, že jakékoliv řízení vždy nějakou dobu trvá. Bylo by proto nesprávné, jestliže by i počáteční doba řízení (kterou by bylo možno považovat ještě za přiměřenou) byla odškodňována ve stejné výši jako doba jí přesahující. Pro účely vypořádání se s touto problematikou tak Nejvyšší soud pokládá za rozumné, jestliže první dva roky řízení (resp. prvních 24 měsíců) budou ohodnoceny částkou o polovinu nižší, než jsou částky uvedené výše; tedy 15 000 Kč až 20.000 Kč za první dva roky řízení dohromady (za jeden rok pak 7500 Kč až 10 000 Kč).*

Podle shora popsaného mechanismu uvedeného v citovaném stanovisku Nejvyššího soudu tak žalobci náleží 1500 Kč za první dva roky řízení a 2500 na poměrnou část zbývající délky řízení, celkem 17 500 Kč. Význam řízení pro žalobce i průtahy přitom již soud dostatečně zohlednil při úvaze na právo na zadostiučinění dle shora uvedeného, neboť poskytnutí odškodnění v tomto případě je vzhledem k délce posuzovaného řízení výjimečné již ve svém základu. Žádné ze zákonných kritérií pro úvahu o výši zadostiučinění dle § 31a odst. 3 tak není důvodem pro změnu přiznané výše zadostiučinění.

Odvolací soud z uvedených důvodů shledal rozsudek soudu prvního stupně věcně správným a podle § 219 o. s. ř. jej potvrdil.

Odvolací soud rozhodl o nákladech odvolacího řízení podle jeho výsledku, když žádná strana se svým odvoláním neuspěla (§ 224 odst. 1, 2, § 142 odst. 2 o. s. ř.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do **dvou** měsíců od jeho doručení u soudu prvního stupně a rozhodovat o něm bude Nejvyšší soud.

V Praze dne 6. září 2017

Mgr. Tomáš Mottl v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Abrahámová